

การสอนลักษณะนิสัย ที่ดีในการทำงาน

รุจา เฝ้าสกุล วท.บ., ศศ.ม.

การทำงานหรือการมีงานทำ เป็นส่วนที่สำคัญของชีวิต นักปราชญ์ชาวกรีกกล่าวไว้ว่า “งานเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตมนุษย์ บุคคลใดจะมีชีวิตที่พึงพอใจก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้พบงานที่เหมาะสมกับเขา” (Work is a vital part of the normal human experience and that no one can live a really satisfactory life unless property employed)

นายแพทย์ Galen กล่าวไว้ว่า “การทำงานเป็นการรักษาแบบธรรมชาติที่ดีที่สุดทำให้มนุษย์มีความสุข” (Employment is a nature best physicain and is essential to human happiness)

Thomas Cartyle กล่าวไว้ว่า “จะไม่มีความสุขอื่นใด เท่ากับการที่เราได้มีงานทำ” (Blessedness is who has found his work, let him ask no orther blessedness)

การไม่ทำงานอะไรเลยมิใช่เป็นการพักผ่อนจิตใจที่มีแต่ความว่างเปล่าเป็นจิตใจที่เต็มไปด้วยความทุกข์ทรมาน (Absence of occupation is not rest. A mind quite vacant is a mind distressed)

Proter, lawer and Hackman. (1975) ได้อธิบายธรรมชาติบุคคลกับการทำงานไว้ว่า

1. คนเป็นผู้มีการตอบการสนองต่องานและชีวิต เพื่อสนองความต้องการตามระดับความทะเยอทะยานของตน

* นักจิตวิทยา 7 กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ โรงพยาบาลราชานุกูล

2. คนเป็นสมาชิกของสังคม จึงเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลและองค์กรต่าง ๆ
3. คนมีความต้องการหลายแตกต่างกัน มีแรงจูงใจที่จะไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
4. คนมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันจึงมีการรับรู้ประเมินค่า แล้วตัดสินใจเลือกกระทำ
5. คนคิดและเลือก คนมีจุดมุ่งหมาย มีการตอบสนอง มีความรู้คิด เมื่อประเมินค่าสิ่งนั้นแล้วจึงต้องตัดสินใจ เลือกกระทำ
6. คนมีข้อจำกัดในการตอบสนอง

Murray's manifest need theory and McClelland's Achievement theory ทฤษฎีทั้งสองสรุปความต้องการในการทำงานของคนดังนี้

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายถึงที่พึงปรารถนา
2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Need for Affiliation) เป็นความต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการมีอิทธิพลและครอบงำเหนือผู้อื่น
4. ความต้องการอิสระ (Need for Autonomy) เป็นความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง

งานจึงมีความสำคัญ มีความหมายต่อชีวิตคนที่จะทำให้คนนั้นดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขพึงพอใจหรืออยู่อย่างท้อแท้ไม่มีความสุขการทำงานประเภทใดประเภทหนึ่งหรือการได้อยู่

ในตำแหน่งหน้าที่การงานที่เหมือนกัน ไม่ได้เป็นเครื่องชี้วัดว่า บุคคลนั้นประสบผลสำเร็จ มีความพึงพอใจได้เท่าเทียมกัน ดังนั้นการคัดเลือกคนให้เหมาะกับงาน การออกแบบงานให้เหมาะกับคน รวมถึงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน เป็นสิ่งที่นักจิตวิทยาให้ความสำคัญต่อการพัฒนางานเป็นอย่างยิ่ง

โอบธู วารีย์กร์ (นักจิตวิทยา) ได้กล่าวว่า นิสัยรูปแบบของความคิดความเคยชินที่ก่อให้เกิดพยาธิสภาพทางภูมิปัญญา ที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันของผู้คนทั่วไปมี 4 ลักษณะ

1. นิสัยในการคิดทางลบ คือคิดในทางที่จะนำความทุกข์ ความยุ่งยาก เหน็ดเหนื่อย ดึงเครียด ท้อแท้ ฯลฯ มาสู่ชีวิต เป็นนิสัยที่สะสมมาจากประสบการณ์การเลี้ยงดูในวัยเด็ก พ่อ แม่ ผู้ปกครองที่คิดนิสัยการอบรมเลี้ยงดูถูก ด้วยวิธีพูดถึง กล่าวร้ายแต่ความบกพร่อง ผิดพลาด สกปรก ไม่ดี ไม่เรียบร้อย ฯลฯ ของเด็กอยู่เป็นประจำ ความคิดของเด็กก็จะผูกพันววนอยู่กับความไม่ดีความผิดพลาดของตนเองอยู่เป็นนิสัย เมื่อมองไปที่คนอื่นก็ไวที่จะเห็นจุดไม่ดีตามนิสัยเคยชิน ดังนั้นคนที่ชอบนินทาว่าร้ายผู้อื่น ชอบตำหนิติเตียนผู้อื่น วิจารณ์ในทางเสียหาย เท่ากับเป็นการฟ้องว่าตนเองมีปมด้อย รู้สึกบกพร่อง นำตำหนิติเตียนอยู่ในส่วนลึกของความรู้สึก

2. นิสัยในการคิดเอาเอง เข้าใจว่าตัวเองคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร ทำอย่างไรกับคนกับสิ่งของกับสถานการณ์อย่างไรคนอื่นก็ต้องคิดรู้สึก และทำเหมือนเราด้วย ตัวเองชอบอะไร

เกลียดอะไร ก็คิดว่าคนอื่นต้องชอบ หรือเกลียดตาม ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด และเป็นปัญหาทางมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่ง

3. **นิสัยในการคิดโทษคนอื่น** เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับตัวเอง เกิดความยุ่งยาก ในครอบครัวก็โทษพ่อแม่พี่น้อง บุตร สามี ภรรยา ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจก็โทษรัฐบาล คนเหล่านี้คิดนิสัยการแก้ปัญหาคือ ความทุกข์ยากของตนเอง โดยการทิ้งปัญหาเอาเวลาแทบทั้งหมดไปดิ้นรนสิ่งแวดล้อม รุนววยอยู่กับการแก้ไขคนอื่น หรือรอให้คนอื่นมาแก้ไข ตัวเองจึงถูกละเลยมองข้ามไม่มีการพัฒนาตลอดกาล

4. **นิสัยในการทำไม่คิด** คิดนิสัยในการทำอะไรลงไปโดยไม่ได้อภิปรายไตร่ตรอง ขาดเหตุผลและพิจารณาในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของวิธีการเข้ากับเป้าหมายของชีวิต เช่น แก้วความอ่อนเพลียของร่างกายโดยการใช้จ่าย กระตุ้น แก้วปัญหายุ่งยากในชีวิต โดยการใช้จ่าย เสพติด แก้วปัญหาความล้มเหลวในครอบครัว ด้วยวิธีแต่งงานหลายๆ ครั้ง หรือใช้วิธีดูค่าเมียขี้ตูด เพื่อให้ลูกเป็นคนอ่อนหวาน สุภาพ เรียบร้อย เป็นต้น

ความหมายของลักษณะนิสัย

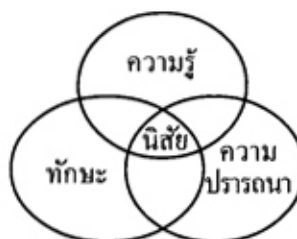
1. นิสัยหมายถึง การผสมผสานกันระหว่าง ความรู้ ทักษะ และความปรารถนา เข้าด้วยกัน

ความรู้ เป็นกรอบความคิดที่ได้จากทฤษฎีที่ว่า จะต้องทำอะไร และทำ ทำไม

ทักษะ เป็นความชำนาญที่จะต้องทำอย่างไร

ความปรารถนา เป็นแรงกระตุ้นเป็นความต้องการที่จะทำอะไร

เพื่อที่จะทำบางสิ่งบางอย่างให้เป็นนิสัย เราจะต้องอาศัยการผสมผสานทั้ง 3 อย่าง เข้าด้วยกัน

2. นิสัยคือ ลักษณะบุคลิกภาพ พฤติกรรม หรือการกระทำของบุคคลที่ปฏิบัติบ่อยๆ เพราะเกิดความยินดี ฟังพอใจ จนเกิดเป็นความเคยชิน ทำเช่นนั้นอยู่เป็นเนืองนิจ จนคิดเป็นนิสัย เช่น นิสัยขยัน เชื่อฟัง ระเบียบถี่ถ้วน เข้าวัด เข้าวินัย ฟุ้งเฟ้อ ฟูมเฟือย ฯลฯ

3. นิสัยของบุคคลอาจแปรเปลี่ยนตามเวลา สถานที่ และตัวบุคคล เช่น

- เชื่อฟังครู แต่ดื้อรั้นกับพ่อแม่
- วัยเด็กนิสัยอ่อนน้อม พอโตขึ้น กลายเป็นคนหัวแข็ง ขอบคอด้วน
- อ่อนโยนกับผู้ใหญ่ แต่ชอบข่มขู่ผู้น้อย
- ชอบอวดเก่งในที่ทำงานของตน แต่ฝ่อ ชักตัว เมื่ออยู่ที่ทำงานคนอื่น เป็นต้น

4. นิสัยมีผลทั้งด้านดี และด้านเสีย สามารถทำนายผลที่จะตามมาได้เหมือนคำกล่าวที่ว่า “ชนใดไม่มีดนตรีกาล ในสันดานเป็นคน

ชอบกลนัก” หรือ “กีฬาเป็นยาวิเศษ แก้กอง
กิเลส ทำคนให้เป็นคน” หรือ “คนปากปราศรัย ใจ
เชือดคอ” เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็น
นิสัยที่ดีและไม่ดี ที่มีอยู่ในตัวบุคคล อาจจะ
แสดงออกโดยตรง หรือแสดงออกตรงกันข้ามกับ
ความเป็นจริงก็ได้ ตัวอย่างนิสัยที่ดีเช่น นิสัยสุภาพ
อ่อนโยน นิสัยซื่อสัตย์ นิสัยเป็นมิตร นิสัยขยัน
หมั่นเพียร นิสัยโอบอ้อมอารี ตัวอย่างนิสัยที่ไม่ดี
เช่น นิสัยตระหนี่ถี่เหนียว คุยโม้อวดชอบนินทา
ว่าร้าย ประจบสอพลอ เป็นต้น

5. นิสัยเป็นลักษณะที่สร้างสมมาแต่
เยาว์วัย ตามประสบการณ์ชีวิตที่แต่ละคนได้รับ
สามารถขจัดทิ้ง สลายนิสัย และสร้างนิสัยใหม่ได้
โดยขบวนการเรียนรู้

ปัจจุบันได้ยอมรับกันแล้วว่า ความ เก่ง
กล้าสามารถของบุคคล หรือความเชี่ยวชาญ
เป็นพิเศษไม่ได้ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต
เสมอไป เพราะการเกิดภาวะชิงดี ชิงเด่น กีดกัน
ก้าวกำย และกลโกงต่อกัน สิ่งเหล่านี้เป็นวิกฤติ
เลวร้ายในวงการทำงานนำมาซึ่งความเสื่อมสลาย
ของผู้ทำงาน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ
แต่ในที่สุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ก็ได้ให้ความสำคัญ
สำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฉะนั้น
เราจึงมาพัฒนานิสัยการทำงานกันเถอะ....ถึงแม้
จะมีภายาคติที่ว่า “ไม้อ่อนคั่งง่าย ไม้แก่ค้ำยาก”
นั้นไม่ใช่อุปสรรคสิ่งที่สำคัญคือจิตสำนึกอันดีงาม
ในการทำงานและความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง
เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

